Paul Csavdari

Pavel și Evanghelia ucenicilor

Ce a preluat și ce a schimbat

Pavel este prezentat în epistolele sale ca un apostol independent, care nu și-a primit Evanghelia de la oameni, ci printr-o revelație directă. Cu toate acestea, scrierile lui conțin multe elemente care coincid, în aparență, cu Evanghelia predicată de ceilalți apostoli. De aici apare o întrebare crucială: cât din mesajul său provine din Evanghelia autentică transmisă de Isus și ucenici, și cât este reinterpretat, completat sau chiar schimbat prin gândirea proprie?

Pavel recunoaște că nu a fost martor ocular

Spre deosebire de ceilalți apostoli, Pavel nu L-a cunoscut pe Isus în timpul vieții Sale. El afirmă clar că a primit „Evanghelia mea" printr-o descoperire personală: Galateni 1:11-12 – „Fraților, vă mărturisesc că Evanghelia propovăduită de mine nu este de obârșie omenească; pentru că n-am primit-o, nici n-am învățat-o de la vreun om, ci prin descoperirea lui Isus Hristos."

Această declarație îl plasează în afara lanțului istoric al martorilor direcți. Totuși, în epistolele sale, Pavel folosește deseori teme, expresii și referințe care provin clar din învățătura ucenicilor. Aceasta arată că, în ciuda pretinsei independențe, el a preluat o parte din mesajul existent.

Ce a preluat Pavel din Evanghelia originală?

Pavel a preluat câteva puncte de bază care se regăsesc și în predicile ucenicilor:

- Că Isus este Hristosul (Unsul lui Dumnezeu)
- Că El a fost răstignit
- Că Dumnezeu L-a înviat
- Că mântuirea este posibilă prin credință

Aceste idei apar în predica lui Petru din ziua Cincizecimii (Faptele 2), dar și în alte discursuri din cartea Faptele Apostolilor.

Așadar, Pavel nu inventează Evanghelia de la zero, ci o preia parțial.

Însă o redirecționează, adăugându-i elemente noi, care o transformă într-un sistem diferit.

Petru – trimisul Neamurilor, nu Pavel

Un punct cheie adesea ignorat este faptul că nu Pavel a fost trimisul original al Neamurilor.

Petru afirmă public, la conciliul din Ierusalim:

Faptele 15:7 – „Dumnezeu... a făcut o alegere între voi, ca, prin gura mea, Neamurile să audă cuvântul Evangheliei și să creadă."

Pavel era prezent și nu a contrazis această declarație.

Mai mult, episodul din casa lui Corneliu (Faptele 10) arată clar că Duhul Sfânt s-a pogorât peste cei netăiați împrejur înainte ca Pavel să-și înceapă misiunea.

Așadar, chemarea Neamurilor la Evanghelie nu îi aparține lui Pavel, cum pretinde, ci ea era deja o realitate înfăptuită prin Petru.

Suprapunere parțială, dar final diferit

Pavel a folosit o parte din conceptele ucenicilor, însă doar pentru a construi o teologie diferită.

Astfel, o vreme, mesajele sale au părut asemănătoare, dar în realitate ele se separă pe puncte fundamentale:

- Ucenicii erau ancorați în revelația profetică a Vechiului Testament.
  - Tot ce predicau ei era înrădăcinat în profeții: Isaia, Ieremia, Ezechiel, Daniel, Psalmi, Legea lui Moise.
  - Petru, de exemplu, la Cincizecime, îl citează pe profetul Ioel (Fapte 2:16-21), pe David (Fapte 2:25-31), și face constant legătura între evenimentele recente și Scripturile deja cunoscute.
  - El declară clar: Fapte 3:22 – „Moise a zis: 'Domnul, Dumnezeul vostru, vă va ridica dintre frații voștri un proroc ca mine; de El să ascultați.'"
- În contrast, Pavel citează și el Vechiul Testament, dar în mod alegoric, simbolic sau filosofic, după stilul lui Filo din Alexandria.
  - De pildă:
  - în Galateni 4:24, interpretează povestea lui Avraam și cele două femei (Sara și Agar) ca fiind „o alegorie" despre două legăminte;
  - în Romani 5:12-21, introduce ideea că păcatul lui Adam a trecut asupra întregii omeniri, deși acest concept nu există nici în Vechiul Testament, nici în învățătura lui Isus, nici în predicile apostolilor. Aceasta este o explicație filosofico-mistică a păcatului, cu implicații teologice profunde, dar care nu se regăsește în nicio tradiție iudaică profetică. Niciun profet, nici Isus, nici Petru, nu afirmă că păcatul unui singur om a fost transmis ca o natură tuturor oamenilor.
  - Mai mult, în 1 Corinteni 10:4, Pavel afirmă că „Stânca ce-i urma în pustiu era Hristos", ceea ce este o interpretare simbolică de tip mistic, fără bază directă în textul VT.
  - Acest mod de a transforma un fapt istoric într-o prefigurare mistică face parte dintr-o tehnică filosofico-religioasă specifică Alexandriei.

Concluzie – două Evanghelii, două metode, două surse de autoritate

Pavel nu este doar un „apostol" cu o viziune personală, ci autorul unei teologii sincretice în care adevărul nu mai este ceea ce a fost „scris" sau „profețit", ci ceea ce „i s-a descoperit" lui personal. Această teologie are un limbaj propriu, o logică proprie și un mecanism mistic de acces la „tainele lui Dumnezeu", care amintește direct de stilul platonician.

Spre deosebire de apostolii care predicau un Hristos - Om, ridicat dintre frați, recunoscut prin profeții și confirmat prin Duhul la botez, Pavel predică un Hristos preexistent, întrupat, ascuns în simboluri și „descoperit" prin revelații speciale.

Diferența nu este una de nuanță, ci de natură:

- Ucenicii folosesc Scriptura pentru a dovedi cine este Isus.
    - Pavel folosește „taine" ca să reinterpreteze cine este Isus.
- Ucenicii afirmă ce s-a întâmplat vizibil în istorie.
    - Pavel afirmă ce i s-a arătat lui „în duh" sau „prin descoperire".
- Ucenicii își sprijină mesajul pe autoritatea lui Moise, a profeților și a faptelor reale.
    - Pavel își sprijină mesajul pe propria autoritate: „Evanghelia mea... mi-a fost descoperită mie...".

Această diferență explică și de ce Pavel nu este „ușor de combătut".

El nu oferă un mesaj simplu, clar și verificabil, ci unul greu de înțeles, ambiguu, cu sensuri ascunse și straturi mistice.

Aceasta este moștenirea filosofiei platonice: ideea că adevărul absolut nu poate fi exprimat direct, ci doar „intuit" prin simboluri, paradoxuri și taine. Exact acest stil este adoptat de Pavel, iar acest stil creează impresia de profunzime și autoritate, nu prin claritate, ci prin complexitate intenționată.

- Nu întâmplător, în Apocalipsa 13, prima fiară care se ridică din mare este „plină de nume de hulă", are o gură care „rostește lucruri mari și hule" și face ca „tot pământul să se mire" și să i se închine.
- Această uimire colectivă nu este produsă prin forță, ci prin autoritatea ideologică a fiarei – o putere care stabilește ce este „adevăr" prin mistere, simboluri și un limbaj religios ambiguu.

Aceasta nu mai este teologia profetică, transmisă deschis de-a lungul veacurilor, ci o teologie sincretică a ideilor grecești îmbrăcate în haine religioase. Este filosofia platonică reinterpretată teologic – un sistem care creează impresia de profunzime și revelație divină, dar care, în realitate, funcționează ca un cerc închis, autoreferențial, în care doar inițiații au acces la așa-numitul „adevăr".

În cele din urmă, ceea ce pare o continuare a Evangheliei se dovedește a fi o deviere subtilă, dar radicală – o religie nouă, construită pe o metodă filosofico-mistică ce impresionează prin complexitate, dar care rupe legătura cu revelația profetică autentică a Scripturii.